

ÖRÖKZÖLD RUTINMUNKA-E A KATALOGIZÁLÁS?

FARAGÓ LÁSZLÓNÉ

OSZK Katalogizáló Osztály

Fotó: Fortepan /
Magyar Rendőr

Rutinmunka-e a katalogizálás? Levél a szerkesztőséghez

A Könyvtári Figyelő 1972. évi 4. számában Katsányi Sándor figyelemre méltó írásának egyik tétele azt állapítja meg, hogy a közművelődési könyvtárban dolgozó katalogizálók tevékenységének nagy része rutinmunka, ez alapfokú ismeretekkel is jól elvégezhető, továbbá, hogy nagy részük munkája nem áll arányban végzettségükkel.

A tanulmányhoz és különösen ehhez a kitételhez többen is hozzászóltak. Felújítja a problémát a Könyvtári Figyelő ez évi első számában a könyvtárosképzéssel foglalkozó több cikk. Futala Tibor már mindenféle cíMLEÍRÁSRa vonatkozóan általánosít írása 9. sz. jegyzetében: „...ilyen munkakörök (t.i. amelyek ismeretanyagát egy elképzelt könyvtárosi szakközépiskolában lehet elsajátítani): rutin cíMLEÍRÁS... stb.” Szabó Sándor e gondolatot továbbviszi, szerinte a könyvtárosi rutinfeladatokat ellátókat munkakörük betöltéséhez eddig feleslegesen magas követelményeket támasztó képzésben részesítették, ezen a területen a képesítést nem nyújtó tanfolyami ismeretek is elégségesek. E „segédkönyvtárosok” számára szükséges főbb ismeretek között felsorolja a cíMLEÍRÁS adatai, modern könyvek cíMLEÍRÁSA feladatokat is.

Mint látjuk, mindketten már a képzésről általában írnak.

Nem szeretném megismételni a korábbi felszólalók nézeteit, és inkább újabb szempontból óhajtom megvilágítani a kérdést. Úgy vélem, egy alapvető tévedéssel kell szembe szállni. A legkülönbözőbb könyvtári feltáró munkafolyamatokat illetnek egyetlen szóval **rutin címleírás**. Ilyen fogalom nincs. A munka **tartalmát, részleteit** kell elemezni, ennek alapján meghatározni a munkamegosztást, és a munkamegosztás alapján végzett feladatokhoz mérni a képesítés szükségességét. Sajnos hazánkban kevés a munkaszervezéssel, a munka elemeire bontásával foglalkozó szakirodalom, pedig ennek meg kellene előznie a képzésben előírt kívánalmakat.

A címleírást, az egyéni feldolgozást igénylő dokumentumok leíró katalógizálását csak egyféleképpen – az érvényes szabályok előírásainak megfelelően – jól és magas színvonalon szabad elkészíteni. Munkamegosztásban a leíró katalógizálás tartalmi munkája – a forma és a címfej megválasztása, a melléklapok címfejeinek meghatározása, a könyv más művekkel kapcsolatos összefüggéseinek megállapítása, valamennyi adat bibliográfiai hitelességű közlése – **felsőfokú képesítést** igénylő munkakör. Az ilyen címleírás alapján szerkesztett katalógus minden könyvtár primer információs eszköze, amelynek színvonalára – nem hangsúlyozhatjuk eléggé – a könyvtárak minden típusában ügyelni kell. Az állomány feltárása a leíró katalógizálásnál kezdődik, és bár betűrendes leíró katalógusaink nem nyújtanak tartalmi információt, de konkrét könyvtári állomány forrásaihoz vezetnek. A katalógus információs anyaga tehát a címleírás módszerétől és a feltárás mélységétől függ. Ha katalógizáláson ezt értjük és ezt kell értenünk, világos, hogy nem elegendő valamilyen tanfolyam elvégzése. Szabad talán itt az új címleírási szabályok tervezetére utalnom, amely 269 pontban foglalja össze

a könyvek cíMLEÍRÁSÁRA vonatkozó előírásokat. Ezek teljesítéséhez széleskörű általános ismeretek szükségesek.

A katalogizálás fogalmához a tartalmi munka mellett olyan feladatok is tartoznak, amelyekhez már nincs szükség felsőbb képesítésre. Mindenkor az adott könyvtár feladataitól függően határozhatók meg ezek a valóban rutin munkák.

A munkamegosztás mellett jobban kellene hasznosítani könyvtárainkban a már egyszer másutt jól elkészített cíMLEÍRÁSOKAT. (Magyar Nemzeti Bibliográfia, Új Könyvek, nyomtatott katalóguscédulák, külföldi nemzeti bibliográfiák stb.) Ezek **adaptÁLÁSA** a helyi könyvtári kívánalmakhoz nem kíván mást, mint gondos, következetes előírásokat és azok gyakorlati alkalmazását. Ez is rutinmunka, de nem cíMLEÍRÁS.

Végül még egy – most már nem a katalogizáláshoz közvetlenül kapcsolódó – megjegyzés

Ha megszűnik a jelenlegi un. középkáder képzés és helyébe a képesítés nélküli „segédkönyvtáros” lép, félő, hogy a könyvtári személyzet egy részének színvonala rohamosan süllyedni fog. A jelenlegi összetétel érettségizettekből alakul, akiknek jó képességeik vannak, de valamilyen okból nem kerültek egyetemre, ugyanakkor pályát látnak maguk előtt. Ha megszűnik a képesítés, akkor a könyvtárosi pálya semmi vonzót nem nyújt a fiataloknak, átmeneti állomásnak fogják tekinteni, nagy lesz a fluktuáció, vagy olyan színvonalon állók maradnak meg, akiket könyvtári munkára csak az képesít, hogy másra alkalmatlanok.

Köszönöm, ha e rövid hozzászólásnak helyt adnak. Minden szakmai lokálpatriotizmus mellett úgy vélem, a túlzott általánosítás nem tesz jót szakmai munkánk jövőjének és a katalogizálás területén dolgozók megbecsülésének sem.¹ ►

¹ Forrás:
Faragó Lászlóné:
Rutinmunka-e a
katalogizálás?
Levél a szerkesztő-
séghez
in Könyvtári Figyelő
19 (1973/4)
428-429. p.